

נישואי שמעון לדינה

[א]

שם אב ואם

ובני שמעון ימואל וימין ואהד ויכין וצחר ושאול בן הכנענית: (בראשית פרק מו, י)
כתב רש"י שהוא בן דינה שנבעלה לכנעני, כשהרגו את שכם לא היתה דינה רוצה לצאת,
עד שנשבע לה שמעון שישאנה.

איך נשא שמעון אחותו

הקשו בעלי התוס' (ריב"א, מושב זקנים ועוד) איך נשא שמעון את דינה הרי איסור עריות
הוי אחת מז' מצות שנצטוו בני נח, והיא היתה אחותו מאמו. ות' בספר מושב זקנים על פי
דברי התרגום יונתן (בראשית פרק ל פסוק כא) על הפסוק ואחר ילדה בת ותקרא את שמה
דינה, שכתב וז"ל ומן בתר כדין ילידת ברת וקרת ית שמה דינה, ארום אמרת דין הוא מן
קדם ה' דיהון מני פלגות שבטיא, ברם מן רחל אחתי יפקון תרין שבטין היכמא דנפקו מן
חדא מן אמהתא, (זאת אומרת היא התפללה שמרחל תצא שני שבטים כמו שיצאו
מהשפחות) ושמיע מן קדם יי צלותא דלאה, ואיתחלפו עובריא במעיהון והוה יהיב יוסף
במעיה דרחל ודינא במעיה דלאה. פירוש שבאמת לאה היתה מעוברת עם יוסף, ורחל
היתה מעוברת עם דינה, אבל אם כך אז רחל תלד פחות "שבטים" אפילו מהשפחות, לכן
התפללה לאה והחליפו העוברים במעיהן, ולאה ילדה את דינה ורחל ילדה את יוסף. ולפי"ז
דינה לא היתה אחות שמעון מאמו כי אם מאביו, וב"נ אינו אסור אלא באחותו מאמו
כמבואר ברמב"ם (הלכות מלכים פרק ט, ה) וז"ל שש עריות אסורות על בני נח: האם,
ואשת האב, ואשת איש, ואחותו מאמו, וזכור, ובהמה, שנאמר על כן יעזוב איש את אביו
וזו אשת אביו, ואת אמו כמשמעה, ודבק באשתו ולא באשת חבירו, באשתו ולא בזכור, והיו
לבשר אחד להוציא בהמה חיה ועוף שאין הוא והם בשר אחד, ונאמר אחותי בת אבי היא
אך לא בת אמי ותהי לי לאשה.

שם אב

אבל עדיין יש לדון שהיות ונתעברה אצל רחל, א"כ אפילו אם לאה היא זו שילדה את דינה,
מאן יימר שלאה נקראת "אמא" שלה, דילמא אזלינן בתר הריון ורחל היא האמא ונמצא
ששמעון נשא אחותו מאמו.

והנה כבר דנו האחרונים מתי חל "שם" אב ואם, האם משעת העיבור, האם משעה שהוכר
העובר, או שאינם נעשים אב ואם אלא משעת לידה. והנה לענין בן סורר ומורה איתא
(סנהדרין סט, א), תנא דבי רבי ישמעאל בן ולא אב, ומק' הגמ' היכי דמי אילימא דאיעבר
בתר דאייתי שתי שערות ואוליד מקמי דלקיף זקן, מי איכא שהות כולי האי, והא אמר רבי
כרוספדאי כל ימיו של בן סורר ומורה אינו אלא שלשה חדשים בלבד, אלא לאו דאיעבר
מקמי דלייתי שתי שערות ואוליד מקמיה דלקיף זקן, ושמע מינה קטן מוליד. לא לעולם
דאיעבר בתר דאייתי שתי שערות ואוליד בתר דאקיף זקן, ודקא קשיא דרבי כרוספדאי, כי
אתא רב דימי אמר אמרי במערבא בן ולא הראוי לקרותו אב. פרש"י בן ולא הראוי להיות

אב, והיינו לאחר שלשה חדשים אחר שהביא שערות, **שראוי להיות העובר ניכר אם היה בא על האשה משהביא שתי שערות והיא מתעברת**. משמע שמאז שהוכר העובר אז הוא "ראוי לקרות אב".

קידושי אב

עוד יש להוכיח שתלוי בהוכר העובר מהא דפסק הרמב"ם (הלכות אישות פרק ז הלכה טז), שהאב יכול לקדש בתו משהוכר העובר, וז"ל האומר לחבירו אם ילדה אשתך נקבה הרי היא מקודשת לי בזה לא אמר כלום, ואם היתה אשת חבירו מעוברת והוכר העובר הרי זו מקודשת, ויראה לי שצריך לחזור ולקדש אותה מאביה אחר שתיוולד כדי שיכניס אותה בקידושיין שאין בהן דופי. משמע מדבריו ג"כ שלפחות משהוכר עוברת כבר יש עליו שם אב ויכול לקדש בתו. ולפי"ז ניחא למה דינה הוי אחות שמעון מן האב ולא מן האם, שאולי אצל רחל כבר הוכר העובר, וממילא היתה הבת של רחל ולא של לאה, אע"פ שלא ילדה.

שם אם

אבל עי' במסכת מגילה (יג, א) שהגמ' מקשה כתיב (אצל אסתר) "כי אין לה אב ואם", "ובמות אביה ואמה" למה לי, אמר רב אחא עיברתה מת אביה, ילדתה מתה אמה. פרש"י בשעה שנתעברה אמה מת אביה, נמצא שלא היה לה אב משעה שנראה להקרות אב. וכשילדתה אמה מתה, **ולא נראית לקרות אם**. משמע ש"שם" אם תלוי בלידה, ו"שם" אב תלוי בהריון. אבל לפי"ז יש סתירה בין הסוגיא דמגילה לסוגיא דסנהדרין, ועי' בספר בית האוצר (להגר"י ענגל מערכת א כלל ג) שתי' שאליבא דאמת ה"שם" אב תלוי בעיבור, וההיא דסנהדרין דדרשינן ולא הראוי לקרותו, תלוי במה שבני אדם קוראים לו אב, וזה אינו עד שהוכר העובר. (אבל עי' ש"ש שמרש"י לא משמע כן, שכתב "בן ולא הראוי להיות אב") אבל אם הוכחנו ש"שם" אם תלוי בלידה, א"כ הדרא קושיין לדוכתיה, למה לא היה ה"אם" של דינה הרי היא הולידה אותה.

החילוק בין אב לאם

והנה המהר"ל בספרו אור חדש מסביר החילוק בין "שם" אב ל"שם" אם, והוא שהיות והעובר נמצא במעי האם א"כ אמרינן עובר ירך אמו, וכלפי האם לא מקרי העובר וולד, וממילא היא לא נקראת אם. ולפי"ז י"ל שמהרגע שדינה יצאה מרחם רחל ונכנסה לרחם לאה כבר אינה "ירך" רחל, וממילא מאז רחל נקראת האם שלה. וז"ל המהר"ל "כיון שלא פירש הוולד ממנה לא נקרא עדיין אמה", משמע שמיד כשפירש שפיר הוי אמה.

חלב של טריפה

על פי הסוגיא דסנהדרין (הנ"ל) רצה הגרע"א (יורה דעה סימן פז סעיף ו) לחדש שחלב טריפה מקרי חלב לגבי בשר בחלב. יעוי"ש שבתחילה הסתפק בזה, משום דקיי"ל דטריפה אינה יולדת, ואין איסור בשר בחלב אלא בבהמה הראויה להיות אם. ומביא כל הסוגיא דסנהדרין, ומה שכתב רש"י שראוי להיות אב מזמן שהעובר ניכר, וא"כ טוען הגרע"א דה"נ י"ל דטריפה ראויה להיות אם, דהא יכולה להתעבר אלא שלא תלד. ועדיין הסתפק די"ל דלא מקרי אם אלא אם העובר עומד להוולד, אבל טריפה לא נקראת אם בשביל עובר

כיון דאין סופה להוולד. והק' עליו בבית האוצר שנעלם ממנו הסוגיא דמגילה, דמבואר שיש הבדל בין אם לאב, א"כ אע"פ שאב מקרי משעה שהוכר העובר אבל אם לא מקרי אלא בלידה.

שיטת מהרש"א

(סוטה מא, ב) ואמר רבי אלעזר כל אדם שיש בו חנופה אפילו עוברין שבמעזי אמן מקללין אותו, שנאמר (משלי כד) אומר לרשע צדיק אתה יקבוהו עמים יזעמוהו לאומים, ואין קוב אלא קללה שנאמר (במדבר כג) לא קבה אל ואין לאום אלא עוברין שנאמר (בראשית כה) ולאום מלאום יאמץ. והק' המהרש"א (חידושי אגדות שם) דלשון לאומים הרבה במקרא מלשון עמים, וא"א לפרש לפי פשוטו מלשון עוברין, ותל' המהרש"א כי אומה הישראלית נאמר בה למשפחותם לבית אבותם, משפחת אב קרויה משפחה ולא משפחת אם, וההיפך בשאר אומות, אין להם יחוס אב דזרמת סוסים זרמתם, ויש להם יחוס אם לאסור בקורבה מן האם. והשתא ניחא דכל לאמים שבמקרא על עובדי כוכבים נאמר שנקראו כן משום שאין להם יחוס אב רק יחוס אם, ומשום דקרא דהכא ושני לאומים גו' ולאום מלאום גו' גם על יעקב נאמר דאין בו משפחת אב רק משפחת אם, ע"כ אמרו אין לאום דהכא אלא עוברין, שקודם שנולד יעקב גם הוא יקרא לאום על שם אמו, דעובר ירך אמו, ולאום מגזרת אם ולא יתייחס יעקב ע"ש משפחת אב רק עד אחר לידה, כמ"ש תולדותם למשפחותם. מבואר במהרש"א כותב הגר"י ענגיל, שאפילו עובר מתייחס לאמו, וע"כ שיש עליה שם אם, אבל לאביו אינו מתייחס אלא אחרי הלידה, היינו ש"שם" אב תלוי בלידה. וזה להיפך מה שמבואר בגמ' במס' מגילה הנ"ל, ש"שם" אם תלוי בלידה ו"שם" אב תלוי בהריון. אבל נראה שאין זה כוונת מהרש"א שהרי כתב להדיא שהטעם שמתייחס לאמו משום דעובר ירך אמו, א"כ אין בהיכרח שסובר המהרש"א ש"שם" אם תלוי בהריון.

אותו ואת בנו

כתב הרמב"ם (הלכות שחיטה פרק יב הלכה י) שמותר לשחוט את המעוברת, ואין בו משום לתא ד"אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", משום דעובר ירך אמו הוא. והקשה בספר בית האוצר שלפי הסוגיא דמגילה יוצא ש"שם" אם תלוי בלידה, א"כ גם "שם" בן תלוי בלידה, א"כ מה היה הה"א שא"א לשחוט בהמה מעוברת הרי אין עליו שם בן. וי"ל דלפי המהר"ל ניחא, שזה גופא כוונת הרמב"ם במה שאמר שעובר ירך אמו, דמשו"ה לא מקרי אם ולא מקרי בן. אבל לפי"ז יצא חידוש, שלפי חנניה (חולין עח, ב) שסובר שאותו ואת בנו נוהג גם באב, א"כ אם נודע מי האב, אסור לשחוט המעוברת באותו יום ששחטו האב, דרק כלפי האם נחשב העובר כירך, אבל כלפי האב אינו נחשב כעובר שהרי אומרים ש"שם" אב תלוי בעיבור או בהוכר העובר, אע"פ ש"עובר ירך אמו".

[ב]

היתר בן פקועה בשחיטת האם

בן פקועה

מדברי הרמב"ם יש להוכיח שגדר ההיתר לאכול בן פקועה בשחיטת אמו אינו משום שבן פקועה לא צריך שחיטה, אלא שע"י שחיטת האם הוי כאילו שחט העובר, דאם נאמר שלא צריך שחיטה מה היה הה"א שיהיה כאן משום אותו ואת בנו, הרי לא שחט בנו.

ועי' בספר אתון דאורייתא (סי' יד) דבתחילה הוכיח מהא דעובר שנמצאת מתה שמותרת, דהיתר בן פקועה בשחיטת האם הוא היתר בעלמא, דהרי לא נעשתה שחיטה בבהמה זו שכבר מתה לפני שחיטת אמה. וכן יש להוכיח מדברי הר"ן (כה, א) שכתב דהטעם דדם בן פקועה לא הותר, הוא משום דמידי דמשקה לא הותר, דאינו בכלל הדרשא דכל בבהמה **תאכלו**, שמשמע רק מידי דאכילה הותר ולא דם דהוי משקה, משמע שבלאו האי טעמא דם היה מותר, ואם נאמר דגדר ההיתר משום דהוי כאילו שחט גם העובר, הלא אין היתר שחיטה מועיל להתיר איסור דם, וע"כ דהוי היתר בעלמא לכל מה שנמצא בבהמה.

חלב בת פקועה

וכתב באתון דאורייתא (שם), דיהיה בזה נ"מ לגבי חלב בת פקועה האם מותר לבשל עם בשר, שאם נאמר דאינו אלא היתר בעלמא, לא מקרי חלב שחוטה וחלבה אסורה עם בשר, אבל אם נאמר דהוי כאילו הבת פקועה עצמה נשחוטה, א"כ חלבה מותר משום דדרשינן (חולין קיג, ב) "ולא חלב שחוטה".

שחוטי חוץ על בהמה מעוברת

אבל בספר שערי יושר (שער ב) הביא ראיה מוכחת שהוי כשחוטה מסוגיא דתמורה (יא, ב), דדנה הגמ' במקדיש בהמה מעוברת, (אם נקטינן שהעובר אינו קדוש) ושחטה בעזרה האם נחשב כשחיטת חולין בעזרה, וכן אם הקדיש את העובר לבד ושחט האם בחוץ, אם קעבר משום שחוטי חוץ, ואם נימא דאין כאן אלא היתר בעלמא דכל הנמצא בבהמה מותר, מה ה"א שיעבור על איסור שחוטי חוץ או על איסור שחיטת חולין בעזרה מחמת העובר, וע"כ שיש כאן שחיטה על העובר, ולכן שייך לומר דהוי שחוטי חוץ ושחיטת חולין בעזרה.

פרה אדומה מעוברת

עוד הוכיחו מהא דכתב הרא"ש (פרק ב דמסכת פרה משנה א) שלפי רבנן אסור לשחוט פרה אדומה משום דהוי שחיטת ב' פרות, מוכח דנחשב שחיטה על העובר. אבל מהרמב"ם (הלכות פרה אדומה פרק א הלכה ז) משמע שהפסול הוא מטעם שעלה עליה זכר, שכתב וז"ל עלה עליה זכר פסולה, ואין צריך לומר שהמעוברת פסולה.

עובר ירך אמו

ועדיין יש להסתפק אם הגדר הוא שכאילו העובר עצמו נשחט, או דילמא שלגבי שחיטה נחשב העובר כירך אמו, וכמו שהשחיטה "חל" על כל איבריה, כך "חל" ג"כ על העובר, אבל אינו כאילו הוא עצמו נשחט. ונראה להוכיח כצד השני מהא דכתב הרמב"ם (הנ"ל) שמותר לשחוט את המעוברת, ואין בו משום אותו ואת בנו, משום דעובר ירך אמו הוא, וקשה הרי השער המלך (פרק ב מהלכות גניבה הל' יד) מביא בשם מהרש"ל ששיטת הרמב"ם להלכה דעובר לאו ירך אמו, א"כ למה אין כאן איסור אותו ואת בנו, אבל להנ"ל ניחא שגדר ההיתר של בן פקועה הוא דהוי כאילו העובר הוי אבר של האם וממילא השחיטה חל גם עליו. (וזה דלא כמו שהבאנו לעיל מהגר"י ענגל)

[ג]

טריפה

גדר איסור טריפה

רבותינו (הגרי"ז במכתבים סוף הספר, האחיעזר חיו"ד סי' ז אות ז, אמרי משה סי' ד, הגרא"ו בספרו קובץ ענינים לדף עג, והרג"ר דוד רפפורט זצ"ל שם סי' ד) יסדו לנו יסוד בגדר איסור טריפה, שאינו כפשוטו שיש כאן איסור לאכול טריפה, כמו שיש איסור לאכול בהמה טמאה, אלא שהגדר הוא שזה שהבהמה הוי טריפה מעכב היתר השחיטה, והוי כאילו לא נשחטה.

ראיתם מהא דפסק הרמב"ם (הלכות מאכלות אסורות פרק ד הל' יז) שנבלה מצטרפת עם טריפה. ואם איתא דהוי כבהמה טמאה למה מצטרף עם נבילה, אלא ע"כ כנ"ל שגדר האיסור הוא שאין לו היתר שחיטה ולכן שפיר מצטרפים להדדי.

עוד הוכיחו מהא דאמרינן (חולין עה, א) שאין שחיטת טריפה (מעוברת) מתיר העובר כשאר בן פקועה, ואם איתא הרי אע"פ שהאם הוי טריפה ואינה ניתרת בשחיטה כמו בהמה טמאה שאינה ניתרת בשחיטה, אבל למה לא תתיר העובר שאינו טריפה, אלא ע"כ כנ"ל שגדר איסור טריפה הוא שאינה ניתרת בשחיטה, א"כ אין שחיטתה מתיר העובר באכילה, דהוי כאילו אין כאן שחיטה כלל.

אבל לענ"ד אין ראיה כלל מזה שכתב הרמב"ם שנבילה וטריפה מצטרפים, ואדרבה משם מבואר דלא כדבריהם, שהרי הרמב"ם עצמו (שם) מסביר למה טריפה ונבילה מצטרפים מטעם אחר. עי"ש שאחרי שמאריך לבאר מתי אפשר לצרף שני איסורים ומתי לא, מסיק וז"ל זה הכלל כל שאיסורן בלאו אחד מצטרפין, בשני לאוין אין מצטרפין, **חוץ מנבלה וטריפה הואיל והטריפה תחלת נבלה היא**. הרי לן להדיא פשט אחר, דהיינו שהרמב"ם הבין שיסוד איסור טריפה הוא משום שהבהמה הולכת למות, והוי כתחילת נבילה, ולכן מצטרפים. א"כ מבואר שאין הפשט כדבריהם שהשחיטה אינה מתרת, דא"כ היה לו לבאר כפשוטו למה הם מצטרפים.

אבל א"כ צריכים ליישב למה שחיטת הטריפה אינה מתרת את העובר. ונראה לפרש על פי מה שציידדנו למעלה, שגדר היתר בן פקועה הוא, שכלפי השחיטה נחשב העובר כירך האם, א"כ היכא שהאם הוי טריפה א"א להתיר העובר ע"י שחיטתה, דממ"נ אם אתה מחשיב העובר כאבר האם א"כ הוי טריפה, וממילא לא שייך להתיר העובר.

ונראה שכדברינו מפורש ברמב"ם (הלכות מאכלות אסורות פרק ה הלכה טו) שכתב וז"ל קרע את הבהמה או שחט בהמה טריפה ומצא בה בן תשעה חי צריך שחיטה להתירו, ואין שחיטת אמו מועלת לו, ואם לא גמרו לו חדשיו אף על פי שהוא חי במעי הטריפה הרי זה **אסור מפני שהוא כאבר מאמו**.

ונראה שכן מפורש גם בדברי רש"י (חולין עה, א ד"ה אוסר) וז"ל בשל טרפה דשחיטה ידידה לא מהניא ביה, **ובשחיטת הטרפה לא מישתרי שהרי הוא כאחד מאיבריה**. וחוזר על דבריו (שם עה, ב) וז"ל **דבשחיטת אמו טרפה אינו ניתר, דא"כ הוה ליה כאחד מאיבריה**.

[ג]

גירות

גירות מעוברת בתאומים שנתגיירה

שנינו בברייתא ביבמות (צז, ב) שני אחים תאומים גרים וכן משוחררים, לא חולצין ולא

מייבמין, ואין חייבין משום אשת אח. היתה הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה, לא חולצין ולא מייבמין, אבל חייבין משום אשת אח. היתה הורתן ולידתן בקדושה הרי הן כישראל לכל דבריהן.

והנה יש להעיר היכא שהורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה, מדוע חייבין משום אשת אח, הלא קיי"ל גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, וא"כ בשעת הגירות של האם הפסיקו להיות אחים. אבל לפי מה שכתב רש"י שהשם "אם" תלוי בלידה ניהא, דאע"פ שבשעת הגירות הם כקטן שנולד, מכל מקום הלא בשעת הלידה נהיו אחים מן האם, משום שנולדו עכשיו לאמא אחת. אבל לפי"ז יוצא שאע"פ שכבר הוי כ"נולד" והופסק הקשר בינם לאמם, חוזרים ליהיות כבנים של האמא בשעת הלידה, שהלידה עצמה מייצר הקורבה בין האם להוולד, א"כ לגבי דינה למה לא נאמר ג"כ שאע"פ שהיתה הבת של רחל, חזרה להיות גם הבת של לאה בשעת לידתה מלאה, ושוב תהיה אחותו של שמעון מן האם.

והנה בהמשך הסוגיא (שם צח, א) איתא, אמר רבא הא דאמור רבנן אין אב למצרי, לא תימא משום דשטופי בזמה דלא ידיע, אבל אם ידיע (שהילדים שלו) חיישינן, אלא אפילו ידיע נמי לא חיישינן. דהא שני אחין תאומים דטפה אחת היה ונחלקה לשנים, וקתני סיפא לא חולצין ולא מייבמין (משום דאינם נחשבים לאחים מן האב), ש"מ אפקורי אפקריה רחמנא לזרעיה, דכתיב (יחזקאל כ"ג) בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם. ופרש"י שליכא למימר כקטן שנולד דמי, (דאם אמרינן כקטן שנולד אין היכרח שאין יחס לאב גוי, דכאן אינם נחשבים לאחים משום דפקע הקורבה בגירות) היכא שהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה, ויש לו שאר מן האם כשאר ישראל גמור, ואין לו שאר מן האב עכ"ל. הרי לן דנקט כדבר פשוט שלא שייך כאן כקטן שנולד, ואולי הטעם הוא משום דהוי עדיין עובר ולא שייך כנולד. אבל עכ"פ לדבריו ליכא קושיא כלל למה יש כאן אחוה מן האם, הרי כבר בטל הקורבה בשעת הגירות משום דכקטן שנולד דמי.

אבל עדיין צ"ע שלכאורה למ"ד עובר לאו ירך אמו, אז לכאורה יש גירות על העובר עצמו, כפשטות מימרא דרבא (יבמות עח, א) דנכרית מעוברת שנתגיירה, בנה אין צריך טבילה, ומק' הגמ' למה לא הוי חציצה ומסיק, שאני עובר דהיינו רביתיה, שהיות והאמא הוי מקום גידולו לא הוי חציצה. ועי' תוספות (יבמות מז, ב) שס"ל שהמילה חייב ליהיות קודם טבילה כדאמר אין גר עד שימול ויטבול, והק' מסוגיין דמעוברת שנתגיירה בנה אין צריך טבילה, אע"פ שהטבילה לפני המילה, ות' ר"י דשאני התם דאכתי לא חזי למילה. הרי לן להדיא שיש כאן גירות ממש על הוולד. (ובפשטות היינו למ"ד עובר לאו ירך אמו שהגירות מתיחס להעובר עצמו, דלמ"ד עובר ירך אמו הגירות של העובר אינו אלא כאחד מאברי האם, ולא שייך לדון מטעם חציצה), א"כ אם שייך גירות למה לא הוי כקטן שנולד, ואולי כנ"ל שלא שייך "כנולד" אם הוא עדיין עובר אע"פ שחל הגירות, ועדיין צ"ע.

חילוק בין קורבה ליהדות

על עיקר הגמ' יש להעיר דאם נאמר ד"שם" אם תלוי בלידה, למה צריך גירות לעובר כלל הרי נולד לישראלית, וא"כ אפילו אם האם נחשבת כחציצה, הוולד הוא יהודי. וראיתי בספר חבצלת השרון שרוצה לחלק בין "יהדות" ל"קורבה", שאע"פ שלענין קורבה תלוי בשעת לידה אבל אין זה מספיק שיהיה יהודי, ולזה צריך שהיצירה שלו היה בקדושה. ולכן היכא שהורתו שלא בקדושה צריך גירות.

האבות שמרו כל התורה

אפילו אם נתרץ כנ"ל שדינה היתה אחות שמעון מן האב ולא מן האם, וב"נ לא נאסר אלא על אחות מן האם, עדיין יש להקשות הרי שמרו האבות אתכל התורה קודם שניתנה, ולאחר מתן תורה נאסרו גם באחות מן האב. ועי' בספר גור אריה שהמהר"ל יישוב את זה וז"ל, ואפשר לתרץ עוד, כי תולדות יעקב שהותר להם לישא אחותם, הכל היה ברוח הקדש כו', כי יעקב שהיה יודע ברוח הקדש, ידע שמותר לשבטים לישא אחותם, וכמו שהיו יודעים לקיים התורה ברוח הקדש, יודעין היו להתיר ברוח הקדש, ואין זה סותר התורה, כי נותן התורה אוסר ונותן התורה מתיר, וכן הטעם מה שנשא יעקב שתי אחיות כו', ואין זה שלא שמר התורה, אך כי הפה שאסר הוא הפה שהתיר, ומי שהיה מודיע להם התורה הודיע להם ג"כ זה, והודיע ליעקב כי ראוי לו שישא שתי אחיות, כמו שנאמר לו לאליהו בהר הכרמל להקריב בחוץ. ועיין עוד בנפש החיים (שער א' פרק כ"ב) דברים בזה.

כקטן שנולד דמי

ועי"ע בספר גור אריה שתירץ בשם יש מפרשים, דאע"פ שהאבות היו מקיימים את התורה כולה, מ"מ היו צריכים לקבל עליהם את התורה כגרים שנתגיירו, וא"כ הרי היו כקטן שנולד. ופירש המהר"ל דהיינו דוקא להך מלתא בלבד, היינו לענין עריות, שהרי לא נולדו בחיוב המצוה אלא הם קיבלו מאליהן, בזה אמרינן שלהך מילתא הוו כגרים שאין עריות בהם, ולפיכך כל עריות שהן מן התורה שניתנה אח"כ לא היה נוהג באבות, דאע"ג דמן התורה אסור והם היו שומרים את מצוות התורה, מ"מ כיון דמצד התורה אתה בא לאסור והם קבלו אותה עליהם, הרי להכי ליכא לאוסרם כיון דמהתורה הא לא היתה להם בזה קורבה דנחשבו כגר שנולד, אבל הא ודאי דקורבה מצד עצמם לא נתבטלה. (וכבר הארכתי בדברי מהרי"ל בספרי נחלת צבי ח"א פרשת ויגש ואכמ"ל)